

Asia: VN/18706/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot asetusluonnoksesta

Kustannusryhmän 4 painokertoimen laskeminen vaarantaa luonnonvara-alan toiminnan ja kehittymisen.

Luonnonvara-alan oppilaitokset ovat tulevaisuuden hiilineutraaliudessa ja ilmastonmuutokseen vaikuttamisessa eturintamassa, ja nämä toiminnat on turvattava riittävällä rahoituksella. Vajaalla rahoituksella emme voi kouluttaa tavoitteiden mukaisten tulevaisuuden osaajia. Opetusmaatilojen pitäisi pystyä investoimaan puhtaisiin ja uusiutuviin energiaratkaisuihin (bioenergia) sekä niiden opetuksen edistämiseksi. Eläinten hyvinvointiin vaadittavia investointeja on myös pystyttävä tekemään ja huolehtimaan opetushenkilöstön osaamisesta. Tulevaisuuden osaamisessa tarvitaan eturivin kouluttajia erityisesti at- ja eat-koulutuksissa, joissa kehitetään osaamista em. alueilla. Ammatti- ja erikoisammatti-tutkintojen koulutus tapahtuu samoissa tiloissa, kuin perustutkintojen koulutuskin ja siksi on tärkeää säilyttää niiden rahoitus ennallaan.

Huomiot ehdotetusta opiskelijavuoden määritelmästä

Heinäkuun opiskelumahdollisuuden poistaminen haittaa opintojen toteutusta luonnonvara-alalla, ja muillakin aloilla, joissa on mahdollisuus mm. työpaikalla oppimisen jaksoihin kesäkaudella. Mahdollinen kuukauden loma on pystyttävä pitämään muualla, jos henkilökohtaiseen osaamiseen kehittämissuunnitelmaan on suunniteltu lomajakso.

Huomiot tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen kustannuskertoimista

Kustannusryhmän 4 painokertoimen pienentäminen on uhka luonnonvara-alan koulutukselle. Kerrointa ei tule pienentää.

Luonnonvara-alan oppilaitokset sijaitsevat usein koulutuksenjärjestäjän pääkampusten ulkopuolella, jolloin koulutustoiminnan järjestäminen on kalliimpaa ja investoinnit sekä käytännön toiminnat

hankalampia toteuttaa (mm. tukipalvelut, oppilasruokalat, asuntolat). Luonnonvara-alan yksiköt eivät sijaitse eivätkä voi tulevaisuudessakaan sijaita kaupunkikeskusten läheisyydessä.

Suurin osa luonnonvara-alan yksiköistä järjestää pelkkää luonnonvara-alan koulutusta, jolloin luonnonvara-alan rahoituksen leikkaus on vakava uhka toiminnan järkevälle ylläpitämiselle, koska koulutuksenjärjestäjällä ei ole taloutta tasapainottavaa monialaista rahoituspohjaa koulutukselle.

Luonnonvara-alan yksiköissä viime vuosien investointeja ei ole pystytty rahoittamaan opetustoiminnan rahoituksella – kiinteistöjen, koneiden ja laitteiden investointi- ja korjaustarpeet ovat suuria. Kiinteistöihin liittyviä erityistarpeita luonnonvara-alalla ovat mm. navetat, tallit, eläinhoitolat, kasvihuoneet, ja muut tuotantotilat, koneiden ja laitteiden huolto- ja säilytystilat, versta- ja metallityötilat, tuotantoon liittyvät lisärakennukset, laajat asuntolat yms. Asuntolat ovat erittäin tärkeitä luonnonvara-alalla, esimerkiksi olemattomien julkisten liikenneyhteyksien vuoksi. Luonnonvara-alan koulutuksessa työajat ovat vaihtelevat ja opiskelijat ovat niin aamu-, ilta- kuin viikonlopputyössäkin. Sivukampuksille ei saada järjestettyä edes arkipäiville sopivia julkisia liikenneyhteyksiä, joten opintojen onnistuminen vaatii kunnollisen asuntolatoiminnan oppilaitoksille.

Luonnonvara-alalla investointien osuus on ollut viime vuosien rahoituksen pienentymisestä johtuen vähäistä ja oppimisympäristöjen investointien tarve on kasvanut. Kone- ja laiteinvestoinnit ovat erittäin olennainen osa tulevaisuuden investointitarpeita. Alkutuotanto- ja metsäala ovat hiilensidonnain edelläkävijöitä ja oppilaitosten tulee pystyä ylläpitämään ajanmukaista ja mielellään aikaansa edellä olevaa laitekantaa, jotta automaation ja digitalisaation hyödyt saadaan asianmukaisesti opetettua tulevaisuuden yrittäjille ja työntekijöille. Ilmastonmuutokseen vastaaminen ei onnistu vanhoilla, suuripäästöisillä työkoneilla. Tällä hetkellä oppilaitoksilla ei ole mitään mahdollisuutta siirtyä käyttämään sähkökoneita tai panostaa yhtään nykyistä enempää uusiutuvien energioiden käyttöön tai bioenergian tuotantoon. Tämä on suuri puute ajatellen tulevaisuuden tuottajien osaamistarpeita.

Rahoitusasetus ei huomioi alan erityistarpeita – esim. eläinten hoidon osalla eläimistä johtuvia ylläpito- ja henkilöstökustannuksia muodostuu jokaiselta kuukaudelta, samoin myös asuntolan ylläpitoon ja henkilöstöön liittyvät kustannukset.

Huomiot majoituksen korotuskertoimista

Majoituksen korotuskertoimien tulee olla sillä tasolla, että erityisesti huonojen julkisten liikenneyhteyksien varassa olevat luonnonvara-alan oppilaitokset pystyvät majoittamaan opiskelijat. korotuskertoimen tulisi olla isompi kuin 0.54.

Huomiot tutkintotyyppikertoimista

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kertoimien pienentäminen uhkaa näiden koulutusten järjestämistä. Ammatillisen koulutuksen uudistamisen yhteydessä kustannuslaskennassa on esiintynyt puutteita, jolloin kaikki tutkintojen kustannukset eivät ole kohdistettu oikein. On

oletettavaa, että luonnonvara-alalla kaikki olennaiset kustannukset eivät ole tulleet kirjatuiksi esim. opetusmaatilojen osalta.

Huomiot yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisestä ja laskennasta

Työpaikalla tapahtuvan osaamisen hankkiminen, ohjaus ja valvonta on pitkien etäisyyksien vuoksi kallista ja aikaa vievää. Työelämäpalautteen kerääminen luonnonvaralla mikroyrityksistä on haastavaa, joka myös vaikuttaa luonnonvara-alan vaikuttavuusrahoitukseen pienentävästi. Koko työelämäpalautejärjestelmä on osoittautunut jo monimutkaiseksi, ja työelämän vastaaminen on jäänyt hyvin ohueksi – mikä tullee vaikuttamaan rahoitukseen kaikilla aloilla. Työelämäpalautteen vaikuttavuutta rahoitukseen tulisi ajoittaa siihen saakka, kun on todettu palautteenantojärjestelmä toimivaksi.

Muut huomiot

Ammatillisen koulutuksen osalla rahoituksen tulisi tukea opiskelevien tasa-arvoisuutta, koulutuksen saavutettavuutta sekä turvata yhteiskunnalle tärkeiden toimijoiden osaamisen kehittäminen.

Janhonen Juha
Luonnonvara-alan johtajat ry